

STUDIA WYBORCZE

STUDIA **TOM XIX**
2015

WYBORCZE

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

SPIS TREŚCI

STUDIA I ARTYKUŁY

BARTŁOMIEJ MICHALAK

- Mieszane systemy wyborcze: hybryda czy nowa rodzina systemów wyborczych?..* 7
Mixed electoral systems: a hybrid or new type of electoral systems? 30

WOJCIECH PESZYŃSKI

- Strategie personalne w wyborach do Parlamentu Europejskiego 2014. Próba oceny efektywności polskich partii .....* 31
Personal strategies during 2014 European Parliament election. An attempt to assess the effectiveness of Polish political parties 51

PIOTR GAWRON, ŁUKASZ PAWEŁA, ZBIGNIEW PUCHAŁA, JACEK SZKLARSKI,
KAROL ŻYCZKOWSKI

- Wybory samorządowe 2014. W poszukiwaniu anomalii statystycznych .....* 53
Controversies over the shape of Polish electoral administration 77

PAWEŁ STĘPIEŃ

- Wybory samorządowe 2014 – perspektywa praktyczna i ocena systemu wyborczego .....* 79
Polish local election in 2014 – the practical perspective and the evaluation of the electoral system 106

DAMIAN WĄSIK

- Przestępczość wyborcza w Republice Federalnej Niemiec – model ochrony prawnocarnej wyborów, charakter zjawiska i skala zagrożenia .....* 107
Electoral crimes in the Federal Republic of Germany – the criminal law protection of elections, the nature of the phenomenon and the scale of the threat 125

GLOSA

KRZYSZTOF KUROWSKI

- Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 stycznia 2014 r., Sygn. Akt K 51/12 .....* 127

RECENZJA

MAGDALENA WRZALIK

- A. Pyrzyńska, P. Raźny, J. Wojciechowska, R. Zych (red.), Wyzwania współczesnego prawa wyborczego, Toruń 2014, ss. 304 .....* 137

WYNIKI WYBORÓW I REFERENDÓW NA ŚWIECIE

MAGDALENA WRZALIK

- Wyniki wyborów parlamentarnych, prezydenckich i referendów na świecie w okresie od listopada 2014 do kwietnia 2015 roku .....* 143

Bartłomiej Michalak

Dr hab., Katedra Teorii Polityki, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet
Mikołaja Kopernika w Toruniu, współpracownik Centrum Studiów Wyborczych
UMK, Bartlomiej.Michalak@umk.pl. POLAND

MIESZANE SYSTEMY WYBORCZE: HYBRYDA CZY NOWA RODZINA SYSTEMÓW WYBORCZYCH?

Streszczenie

Mieszane systemy wyborcze stanowią odrębną, trzecią klasę systemów wyborczych. Mimo że w punkcie wyjścia zostały zaprojektowane jako narzędzie do realizacji całkowicie przeciwstawnych celów większościowej i proporcjonalnej reprezentacji, to w konsekwencji wytworzyły zupełnie nową jakość, niedającą się zredukować do sumy efektów wytwarzanych przez ich komponenty. Przemawia za tym zarówno ich geneza, cel, mechanika, wielość wariantów oraz szczegółowych rozwiązań technicznych. Przede wszystkim jest to jednak efekt samej tylko właściwych konsekwencji politycznych generowanych przez systemy mieszane w zakresie strategii nominowania kandydatów partyjnych, zachowań wyborczych elektoratu, poziomu dysproporcjonalności wyników oraz stopnia partyjnego rozproszenia.

Słowa kluczowe: mieszane systemy wyborcze, formuły wyborcze, typologie systemów mieszanych, głosowanie strategiczne, efekt kontaminacji.

MIXED ELECTORAL SYSTEMS: A HYBRID OR NEW TYPE OF ELECTORAL SYSTEMS? (summary)

Mixed electoral systems belong to the third, different from plurality/majority electoral systems and proportional representation, type of electoral systems. Although originally they were considered a useful tool for achieving entirely opposing principles of representation, consequently they have created a completely new entity which cannot be reduced to the sum of results produced by their majoritarian and PR components. This thesis is also supported both by their origins, aims, mechanics, number of variants and specific technical solutions within mixed electoral systems. However the main justification of the thesis stems from different political consequences generated by mixed electoral systems as far as the strategy of nominating party candidates, voting behaviour, degree of disproportionality and fragmentation of party system are concerned.

Keywords: mixed electoral system, electoral formulas, types of mixed systems, strategic voting, contamination.

Wojciech Peszyński

Dr, adiunkt, Katedra Teorii Polityki, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, peszynski@umk.pl. POLAND

STRATEGIE PERSONALNE W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 2014 PRÓBA OCENY EFEKTYWNOŚCI POLSKICH PARTII

Streszczenie

Artykuł jest poświęcony ocenie efektywności strategii personalnych polskich partii politycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Strategie personalne należy rozumieć, jako plan doboru kandydatów i odpowiedniego ich uszeregowania na listach wyborczych, co ma wpłynąć na uzyskanie zakładanego rezultatu wyborczego. W artykule uwaga autora została skoncentrowana na pięciu komitetach, które w przedmiotowej elekcji wprowadziły do Parlamentu Europejskiego swoich przedstawicieli. Ocena efektywności polegała na skonfrontowaniu ze sobą założeń strategii z rezultatami wyborczymi poszczególnych kandydatów poszczególnych komitetów.

Strategie personalne stanowiły jeden z kilku czynników, który zaważył w tych wyborach na minimalnym zwycięstwie PO nad PiS. Miało to miejsce dlatego, że pierwsza z tych partii podeszła do procesu nominacji kandydatów na listy w sposób zdecydowanie bardziej marketingowy. W przypadku pozostałych komitetów zastosowane strategie kadrowe w niewielkim stopniu wpłynęły na ich rezultaty wyborcze. Jednakże uzasadnione jest przypuszczenie, że bez takiego podejście do realizacji funkcji selekcyjnej ich wynik wyborczy (zwłaszcza SLD-UP i PSL) byłby gorsze od uzyskanych.

Słowa kluczowe: wybory, Parlament Europejski, strategie personalne, komitety wyborcze, kandydaci, głosowanie, rezultaty wyborów

PERSONAL STRATEGIES DURING 2014 EUROPEAN PARLIAMENT ELECTION. AN ATTEMPT TO ASSESS THE EFFECTIVENESS OF POLISH POLITICAL PARTIES (summary)

The aim of this article is to assess the effectiveness of personal strategies applied by Polish political parties during the election to the European Parliament in 2014. Personal strategies ought to be understood as conscious choice of candidates and their proper placement on electoral lists, which is supposed to influence the final result of the election. The article focuses on five committees whose representatives were chosen to become Members of the European Parliament. The assessment of the effectiveness was performed by the confrontation of the strategy assumption and the results of given candidates.

Personal strategies made one of several factors that decided of the minimal victory of Civil Platform over Law and Justice. This was due to the fact that the former party took advantage of certain political marketing activities. As regards the remaining committees, the personal strategies they applied had little impact on the election results. However, it is reasonable to claim that without any strategies at all, their results would have been worse, particularly in case of Democratic Left Alliance – Labor Union and Polish People's Party.

Keywords: EP elections, personal strategies, political parties, election committee, candidates, vote, election results.

Piotr Gawron

Dr hab. inż., Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej, Polska Akademia Nauk, Gliwice, gawron@iitis.pl. POLAND

Łukasz Paweła

Mgr inż., Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej, Polska Akademia Nauk, Gliwice, pawela@iitis.pl. POLAND

Zbigniew Puchała

Dr hab., Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej, Polska Akademia Nauk, Gliwice, Instytut Fizyki, Uniwersytet Jagielloński, z.puchala@iitis.pl. POLAND

Jacek Szklarski

Dr, Instytut Podstawowych Problemów Techniki, Polska Akademia Nauk, Warszawa, jszklar@ippt.pan.pl. POLAND

Karol Życzkowski

Prof. dr hab., Instytut Fizyki, Uniwersytet Jagielloński, Centrum Fizyki Teoretycznej, **Polska Akademia Nauk, Warszawa**, karol@cft.edu.pl. POLAND

WYBORY SAMORZĄDOWE 2014 W POSZUKIWANIU ANOMALII STATYSTYCZNYCH

Streszczenie

W pracy przeanalizowano dane liczbowe dotyczące wyników wyborów do sejmików wojewódzkich, które odbyły się w Polsce w listopadzie 2014. Badania korelacji pomiędzy frekwencją wyborczą, odsetkiem głosów nieważnych oraz wynikami danego komitetu wyborczego, a także porównanie częstości występowania poszczególnych cyfr w wynikach wyborczych z prawem Benforda nie wykazały oczywistych anomalii statystycznych, które mogłyby dostarczyć argumentów za tezą o masowych nieprawidłowościach lub oszustwach. Z drugiej strony porównanie wyników wyborów z lat 2010 i 2014 oraz analiza modelu matematycznego symulującego zarejestrowane wyniki pozwala potwierdzić „efekt pierwszej strony”: głosowanie przy pomocy broszury wyborczej mogło przynieść wymierne korzyści komitetowi wyborczemu, który w wyborach wylosował numer 1.

Słowa kluczowe: wybory samorządowe, analiza statystyczna, prawo Benforda, efekt pierwszej strony.

LOCAL ELECTIONS 2014 IN POLAND: IN SEARCH FOR SYSTEMATIC STATISTICAL IRREGULARITIES (summary)

We perform statistical analysis of results of local elections, which took place in Poland in November 2014. Investigating data concerning voivodeship sejmik (provincial-level assembly) we studied correlations between participation in elections, percentage of invalid votes and results of a given party. Furthermore, the frequency, with which a given digit appeared in the numbers provided by the electoral commission was analyzed and compared with the law of Benford. Our results did not reveal significant statistical irregularities, which could possibly confirm an alleged electoral fraud. However, our investigations do confirm the “first page” effect: as in these elections several-page brochures were used as ballot papers, the party which started with number one and their candidates were listed in the first page of the ballot paper had a substantial advantage over the competitors.

Keywords: local elections, statistical analysis, Benford law, “first page” effect.

Paweł Stępień

Mgr, doktorant, Interdyscyplinarne Humanistyczne Studia Doktoranckie, Uniwersytet Łódzki,
pawste@vp.pl. POLAND

WYBORY SAMORZĄDOWE 2014 – PERSPEKTYWA PRAKTYCZNA I OCENA SYSTEMU WYBORCZEGO

Streszczenie

Zamierzeniem autora jest ukazanie praktycznej perspektywy wyborów samorządowych 2014. Wprowadzenie nowego systemu wyborczego zmieniło dotychczasowy charakter procesu wyborczego. Głosowanie zgodnie z zasadami systemu First Past The Post implikuje bowiem nowe zjawiska, która mogą zagrażać w przyszłości demokracji lokalnej.

Autor artykułu szuka odpowiedzi na pytania o to, czy istnieje wpływ systemu większości względnej na przeobrażenia strukturalno-organizacyjne komitetów wyborczych i jakie główne problemy prawne pojawiły się podczas wyborów samorządowych. Zestawia nieścisłości interpretacyjne polskiego prawa wyborczego z praktyką funkcjonowania komitetów wyborczych w małych gminach. Szuka w końcu zależności pomiędzy systemem większości względnej w okręgach jednomandatowych a możliwą kartelizacją organów gminy jako skutek obowiązujących przepisów.

Artykuł wzbogacony jest o liczne przykłady prawnych przeszkód dla członków komitetów wyborczych przy prowadzeniu kampanii samorządowej na poziomie lokalnym.

Rezultatem przeprowadzonej analizy są wskazania odnośnie do zmian w polskim prawie wyborczym, który mogłyby zniwelować negatywne skutki obowiązujących zasady systemu wyborczego. Zgodnie z sugestią autora ich nieuwzględnienie może rzutować na zasadność i celowość stosowania tego systemu wyborczego w przyszłości.

Słowa kluczowe: system wyborczy, komitet wyborczy, wybory samorządowe, kandydat, samorząd.

POLISH LOCAL ELECTION IN 2014 – THE PRACTICAL PERSPECTIVE AND THE EVALUATION OF THE ELECTORAL SYSTEM (Summary)

The aim of the article is revealing the practical perspective of self-government elections in 2014. Implementing the new system of election changed the current capacity of the election process. Voting according to the principles of First Past The Post system implicates new trends, which can expose to the danger of local democracy in the future.

The author is searching the answer to questions: whether there is a influence of plurality voting systems on structural and organizational transformations of election committees and which of main issues of election law appeared during self-government elections. He also is collating interpretative inaccuracies of Polish election law with the practice of functioning election committees in small communes. The author is looking for the relationship between the plurality voting system in single-member constituencies and a possible cartelization of the political scene in a commune as the effect of current regulations.

The article is enriched with numerous examples of legal obstacles for members of an election committees during conducting the electoral campaign at the local level.

The result of conducted analysis are guidelines (amendments) in relation to the Polish election law, which could improve the pejorative side-effects principles of the electoral system. According to the suggestion of the author of the paper their failure to consider can have repercussion with the legitimacy and the usefulness of applying this electoral system in the future.

Keywords: electoral system, election committees, local elections, candidate, self-government.

Damian Wąsik

Dr, Zakład Podstaw Prawa Medycznego Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, współpracownik Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, radca prawny, e-mail: damian.wasik@cm.uml.pl. POLAND

PRZESTĘPCZOŚĆ WYBORCZA W REPUBLICE FEDERALNEJ NIEMIEC – MODEL OCHRONY PRAWNOKARNEJ WYBORÓW, CHARAKTER ZJAWISKA I SKALA ZAGROŻENIA

Streszczenie

W publikacji dokonano charakterystyki przestępczości wyborczej w Republice Federalnej Niemiec – rodzajów przestępstw przeciwko wyborom i ich podziału, polityki karnej stosowanej względem sprawców przestępstw i postaci występujących nadużyć wyborczych. Autor analizuje model ochrony prawnokarnej wyborów w niemieckiej ustawie karnej – *Strafgesetzbuch*, statystykę kryminalną dotyczącą przestępstw przeciwko wyborom (§107-§108a StGB) sporządzoną przez Federalny Urząd Statystyczny (Statistisches Bundesamt) za lata 2010-2013, sprawozdania Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie z lat 2009r. i 2013r., dotyczące wyborów do *Bundestagu*, a także wybrane orzecznictwo trybunałów i sądów niemieckich w sprawach administracyjnych, konstytucyjnych i karnych, odnoszące się do nadużyć wyborczych.

Słowa kluczowe: przestępczość wyborcza, fałszerstwa wyborcze, korupcja wyborcza, naruszenie tajności głosowania, *Strafgesetzbuch*.

ELECTORAL CRIMES IN THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY – THE CRIMINAL LAW PROTECTION OF ELECTIONS, THE NATURE OF THE PHENOMENON AND THE SCALE OF THE THREAT (summary)

The aim of the publication is to characterize electoral crimes in the Federal Republic of Germany – the types of crimes against the elections and their classification, relations of the criminal policy against offenders and characters in electoral fraud. The author analyzes the protection model of elections in the German Penal Code – *Strafgesetzbuch*, criminal statistics on crimes against the elections (§107-§108a StGB), prepared by the Federal Statistical Office (*Statistisches Bundesamt*) for the period 2010-2013, the report of the Organization for Security and Cooperation in Europe from 2009 and 2013 about elections to the Bundestag, as well as selected rulings given by the German administrative, constitutional and criminal courts in matters relating to electoral fraud..

Keywords: electoral crime, electoral fraud, bribery, violation of the secrecy of voting, *Strafgesetzbuch*.